

Zápis z jednání Pracovní skupiny pro řešení situace německých (a dalších) hrobů na českých hřbitovech v ČR (PSF)

Jednání se uskutečnilo dne 7. září 2021 (13:00 hod.) v zasedací místnosti Forum - Vladislavova 4, Praha 1

Přítomni: Roman Bláha (nezávislý badatel), Stanislav Děd (nezávislý badatel), Lenka Kopřivová (chorvatská menšina), Martin Dzingel (předseda PS, místopředseda Rady vlády pro národnostní menšiny, německá menšina), Evženie Číhalová (ruská menšina), Ondřej Kolář (Slezské zemské muzeum), Lukáš Opatrný (MZV), Claudia Varhol (SMO), Hana Vyhnisová (Ministerstvo financí)

Omluveni: Olga Mandová (ukrajinská menšina), Milan Mičo (Ministerstvo pro místní rozvoj), Tomáš Kraus (židovská komunita)

Hosté: Petr Štěpának (ČVUT – GEOtest), Blanka Křivánková (GEOtest), Michal Černý (MZV), Martin Červený (Správa pražských hřbitovů), Marián Matys (MMR), Milan Svoboda (Katedra historie, Technická univerzita v Liberci)

Sekretariát Rady: Renata Weinerová (tajemnice PS), Martin Kocanda, Tadeáš Mertlík

Program:

- 1) Představení projektu TA ČR "Problematika německých hrobů v ČR: návrh komplexního přístupu"
- 2) Diskuse k tématu projektu a možná výměna kontaktů mezi řešiteli a členy pracovní skupiny
- 3) Různé

Ad 1)

Cílem projektu *Problematika německých hrobů v ČR: Návrh komplexního přístupu* je získat kvalifikovaný podklad pro naplňování bilaterální smlouvy s Německem v oblasti péče o německé hroby na území ČR. Jedná se o aplikovaný výzkum, který uskuteční tým řešitelů z organizace GEOtest, a.s. Dvouletý projekt vyhlásila podle programu veřejných zakázek v aplikovaném výzkumu a inovacích pro potřeby státní správy BETA 2 Technologická agentura ČR. Odborným gestorem projektu je Ministerstvo zahraničních věcí ČR.

Cílem projektu je při zohlednění relevantních kulturně-historických a zahraničněpolitických souvislostí vypracovat návrh komplexního přístupu k rozhodování o sanaci či rekonstrukci hrobových míst, který by byl podkladem pro stanovení parametrů nového dotačního titulu pro obce či spolky. Za tímto účelem budou nejprve zdokumentována a kulturně-historicky zmapována hrobová místa na jednotlivých pohřebištích, včetně památkově-technického popisu současného stavu hrobů, poté provedena srovnávací analýza situace v jiných středoevropských zemích, kde došlo k poválečným přesunům obyvatel, a na tomto základě bude vypracován argumentačně podložený návrh opatření (případně sanace či rekonstrukce). Samostatným výstupem projektu by měla být specializovaná mapa. Oba

klíčové výsledky projektu jsou významným podkladem pro vypracování návrhu komplexního přístupu ke sledované problematice a ke stanovení parametrů nového dotačního titulu. PSF by na základě výsledků výzkumu měla vypracovat systém nového dotačního titulu pro obce či spolky pro sanaci či rekonstrukci hrobových míst.

Harmonogram projektu představil pan Petr Štěpánek, jeden z členů řešitelského týmu GEOTestu, a.s. **Prezentace pana Štěpánka včetně kontaktů na řešitele projektu je přílohou tohoto zápisu.**

Ad 2)

V následující diskusi se účastníci PSF zamýšleli nad formulací definice „německého hrobu“ a otázkou pasportizačních údajů k jednotlivým hrobům. Následovaly dotazy týkající se nastavených parametrů interaktivní specializované mapy hrobových míst a byly probrány metodologické otázky terénního výzkumu.

Ad 3)

Do bodu „různé“ zaslala podnět k projednání paní Evženie Číhalová za ruskou národnostní menšinu. Podnět se týkal neutěšené situace na pravoslavné části Olšanských hřbitovů, tzv. Nekropole ruské emigrace (celé Olšanské hřbitovy mají ochranu kulturní památky). Jedná se o pietní místo, kde jsou pochovány významné ruské, ukrajinské a běloruské osobnosti, které ve dvacátých letech minulého století přišly v rámci Masarykovy pomocné akce do Československa. Pravoslavný chrám Zesnutí přesvaté Bohorodice přestal sloužit svému původnímu účelu. Přestože je v pohřební kryptě chrámu pochován první československý premiér Karel Kramář s manželkou a další významné osobnosti české historie, místo je pravidelně znesvěcováno pořádáním různých akcí, které porušují původní účel fungování chrámu. V podzemí jsou také pochováni srbští vojáci – kaple má statut válečného hrobu. Hřbitov, který je primárně pietním místem, začal sloužit různým demonstracím s politickými aspekty a demonstrací síly.

Situaci pravoslavné části hřbitova projednal Výbor pro národnostní menšiny ZHMP na svém zasedání dne 16.6.2021 i Rada vlády pro národnostní menšiny dne 18.6.2021. Z usnesení, které magistrátní výbor přijal, vyplývá, že musí být zajištěny všechny potřebné kroky vedoucí k striktnímu vymezení účelu pravoslavného chrámu na Olšanských hřbitovech k jeho původnímu účelu (tj. výhradně ke konání obřadů spojených s posledním rozloučením či pietním aktům) a současně k tomu, aby prostor podzemní krypty nebyl nadále využíván k církevním úkonům vůbec, a to s ohledem na charakter místa posledního odpočinku a status válečného hrobu. Pohřební krypta byla v poslední době znesvěcena pořádáním hostiny, která byla organizována představiteli pravoslavné církve (viz foto v příloze k zápisu).

K situaci chrámu se vyjádřil také ředitel Správy pražských hřbitovů pan Martin Červený. Smlouva o zápůjčce pravoslavného chrámu Zesnutí přesvaté Bohorodice, která byla uzavřena s Pravoslavnou náboženskou obcí, bude vypovězena a bude následovat celková rekonstrukce chrámu. Mělo by dojít k inventarizaci běžného mobiliáře a sakrálních předmětů, z nichž jsou mnohé poškozeny.

V Praze dne 7. září 2021

Zpracovala: Renata Weinerová
Za správnost: Martin Kocanda